

WERELDERFGOED WADDENZEE BELEEF HET AAN DE GRONINGER WADDENKUST

Waar kan ik het zien?

DE ONGEREPE NATUUR

■ Kwelders: Het lange lint van de buitendijkse gronden langs de zeedijk 'van Lauwerszee tot Dollard tau' gevormd door langzame aanslibbing van klei vanuit de Waddenzee. Stichting Het Groninger Landschap bezit en beheert heel wat van deze kwelders en werkt samen met de boeren aan een goede begrazing wat een nog grotere variatie aan planten en dieren oplevert. Kom naar de Punt van Reide om een indruk te krijgen van het gebied. Het is zo waardevol dat het gesloten is voor het publiek. Echter, kunt u vanaf de dijk observeren met een verrekijker. Er zijn vaak meerdere zeehonden te zien op de verre zandbanken in de Dollard.

DE BESCHERMING VAN HET GEBIED

■ Tot ver in de vorige eeuw was het de bedoeling om vanuit de Waddenzee land aan te winnen. Dit gebeurde door de aanleg van rijkshoutdammen op geruime afstand van de zeedijk. De slibdeeltjes die zich in het water bevonden konden tussen de dijk en de rijkshoutdammen tot bezinken komen. In een halve eeuw tijd kon er dan land ontstaan. In vorige eeuwen werd dit land ingedijkt om er vervolgens akkerbouwgewassen op te kunnen gaan telen. In de 2e helft van de 20e eeuw kwam steeds meer het besef van de enorme natuurwaarde van deze kwelders. In combinatie met de afnemende landhonger is toen besloten deze buitendijkse gronden het predicaat 'natuur' te geven en met de landaanwinning te stoppen. Het hele Waddengebied, waarvan de Dollard deel uitmaakt, is een internationaal beschermd natuurgebied. De kwelders langs de Waddenzee zijn onderdeel van Europese topnatuur en deze worden beschermd door de Natuurbeschermingswet. De Dollard, de Punt van Reide en de kwelders tussen de Punt van Reide en Nieuwe Statenzijl behoren tot dit unieke gebied.

DE DYNAMIEK

■ De eilanden Rottumeroog en Rottumerplaat behoren tot het meest dynamische en meest door de mens met rust gelaten stuk van Nederland.

De afgelopen decennia is het kunstmatig vastleggen van de duinen met rijkshout en helmaanplant gestaakt. De natuur kan hier zijn gang gaan. En samen met de rust waar onder andere de vogelwachters op toezien heeft vele en bijzondere vogels geleid. Zo broed hier de slechtvalk op de grond. Veel zeehonden werpen hier hun jongen, en zogen ze dan in 42 tijen vet voor de winter. Het loslaten van het duinbeheer leidt – ogenschijnlijk paradoxaal – tot meer bescherming tegen de zee. De zandmassa is toegenomen, en verdeelt zich steeds opnieuw over het gebied.

De rijke historie, zoals het harde leven van de voogd van Rottumeroog, leeft voort in verhalen, radiofragmenten, boeken en filmbeelden. Het Hoogeland museum in Warffum laat ze u zien.

DE SOORTENRIJKDOM

■ Kwelders vormen een onmisbare schakel tussen de zoute Waddenzee en het zoete binnenland. Er groeien zeldzame zoutminnende planten, en tal van wadvogels strijken er neer bij hoog water. De zoutminnende planten op de kwelders zorgen voor kleurrijke tinten. Van het schorrekruid dat dieprood kleurt, tot het zeekraal dat de kwelder in de herfst een donkerpaarse gloed bezorgt. Zilte schijnsprurrie bloeit in de voorzomer lichttroze, zeeaster in de nazomer lila. Wie de kluit wil zien, moet in de zomer even kijken in Polder Breebaart. Vanuit de vogelkijkhut langs de dijk of vanuit het kijkpunt bovenin de Reidehoeve heeft u prachtig uitzicht op de vogels in de polder. Andere soorten die u daar kunt waarnemen zijn goudplevier, wulp, zwarte ruiter, bontbekplevier, de lepelaar, kiekendieven en slechtvalken.

Een must voor iedere vogelliefhebber is de Kiekkaste bij Nieuwe Statenzijl. Deze eerste buitendijkse vogelkijkhut van Nederland is te voet bereikbaar via het Marcelluspad. Hier heeft u vooral bij laag water prachtig zicht op de voedselzoekende steltlopers. De Kiekkaste is altijd open voor publiek. In de winter ziet u er duizenden brandganzen die zich tot laat in het voorjaar tegoed doen aan kweldergras en zich opmaken voor de verre reis naar

hun broedgebieden op Nova Zembla. Niet zichtbaar zijn de driedoornige stekelbaarsjes. Dat ze er wel degelijk rondzwemmen, blijkt uit de lepelaars die vooral in Polder Breebaart staan te vissen.

DE VOEDSELRIJKDOM

■ Het wad met zijn periodiek droogvallende slikken en platen is een essentieel tankstation voor enorm grote aantallen vogels. Dankzij de hoeveelheden aan kleine diertjes in het slik kunnen de vogels opvetten om hun reis te vervolgen. Een belangrijk onderdeel van het beheer in dit gebied is het laten begrazen van de kwelders door rundvee.

In de zomermaanden lopen er op de kwelders ruim driehonderd koeien die er gezamenlijk voor zorgen dat de kwelders open blijven. Zouden ze er niet zijn, dan zou het riet de overhand krijgen en zouden de kwelders te ruig en te eenzijdig begroeid raken. Wadvogels zouden er dan geen broedgelegenheid meer vinden en ook zouden typische kwelderplanten als zeeveegbree en zulte verdwijnen. Nu blijven de kwelders open en kennen ze een grote variatie aan planten, die ook weer diverse insectensoorten en ongewervelde dieren aantrekken. Voedsel voor de vogels.

Wie kan mij het laten zien?

BUITENPLAATS REIDEHOEVE, TERMUNTEN

■ Wie wil kennismaken met de Dollard, kan het beste beginnen in de Buitenplaats Reidehoeve. In dit bezoekerscentrum net onder Termunten, kunt u zien wat de Dollard zo bijzonder maakt. Bovenin de Buitenplaats is een prachtig uitkijkpunt gebouwd vanwaar u goed zicht hebt op Polder Breebaart en de vogels die er leven. Er staat een telescoop opgesteld. Vanaf de Buitenplaats kunt u een wandeling maken langs Polder Breebaart waar een vogelkijkhut staat. De wandeling voert ook over de zeedijk vanwaar u uitkijkt over de Dollard. Is iedere zaterdag en zondag, van april t/m september van 12:00 tot 17:00 uur en van oktober t/m maart van 12:00 tot 16:00 uur geopend.

Dallingeweersterweg 30, 9947 TB, Termunten
Telefoon (0596) 601 880 / www.groningerlandschap.nl

BUITENPLAATS NOORDKUST, PIETERBUREN

■ U kunt hier kennis nemen van de verschillende natuurlijke leefgebieden aan de Noordkust en het belang van de Waddenzee als tankstation tijdens

de vogeltrek. Er is een "natte ruimte" waar kinderen proefjes kunnen doen en planten en dieren onder de microscoop kunnen bekijken. In de multifunctionele filmzaal draait een informatieve film over de Noordkust. Vanaf Buitenplaats Noordkust loopt een wandel- en fietspad naar de wad dijk. Graag nodigt Het Groninger Landschap u uit om de Buitenplaats te bezoeken; alle Noordkust-excursies beginnen hier en iedere excursie begint met een rondleiding in het bezoekerscentrum. Buitenplaats Noordkust is geopend van april tot november, van dinsdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 uur. Hoofdstraat 83, 9968 AB, Pieterburen
Telefoon (0595) 528 522

OPENLUCHT MUSEUM HET HOOGELAND

■ Met twintig gebouwen in het hart van Warffum laat Openluchtmuseum Het Hoogeland zien hoe honderd jaar geleden op het platteland werd gewoond en gewerkt. www.hethoogeland.com

BENIEUWD NAAR HET LAUWERSMEERGEBIED:

■ Neem dan een kijkje bij het museum 'Fiskershúske' in Peasens Moddergat en ervaar hoe de visserscultuur in leven wordt gehouden. Voor meer informatie: www.museum-moddergat.nl.

ONS WERELDERFGOED WADDENZEE

Beleef het aan de Groninger Waddenkust

VOOR MEER INFORMATIE

over de Waddenzee Werelderfgoed en de Groninger Waddenkust:

Website: www.waddenzee-werelderfgoed.nl

'The Wadden Sea, Das Wattenmeer, De Waddenzee - Unesco World Heritage Site'

@WerelderfgoedWZ

Website regio: www.np-schiermonnikoog.nl en www.vvvschiermonnikoog.nl

Deze flyer is ontwikkeld voor het gehele Nederlandse, Duitse en Deense Waddengebied. Van de onderstaande Nederlandse regio's zijn folders beschikbaar:

- Ameland
- Schiermonnikoog
- Texel
- Vlieland
- Terschelling
- Kop van Noord Holland
- Friese Waddenkust
- Waddenland – Lauwersmeer
- Groninger Waddenkust

HET WERELDERFGOED WADDENZEE

Onze Waddenzee is een natuur-Werelderfgoed!

De Werelderfgoedstatus is de hoogst mogelijke erkenning die een natuurgebied ten deel kan vallen – de Nobelprijs voor de Waddenzee. Deze status wordt toegekend door UNESCO, de organisatie van de VN voor onderwijs, wetenschap en cultuur. De Waddenzee kreeg de status op grond van haar "bijzondere universele waarde".

Alleen de beste en meest unieke gebieden op onze planeet worden op de beroemde UNESCO Werelderfgoedlijst gezet. De Serengeti bijvoorbeeld maar ook de Galapagos Eilanden, de Grand Canyon en het Great Barrier Reef. Zij zijn wereldwijd van zo'n grote betekenis dat ze met recht "erfgoed van de wereld" worden genoemd. Om ervoor te zorgen dat huidige en toekomstige generaties het unieke karakter, de diversiteit en schoonheid van de Waddenzee ook kunnen ervaren, moeten we onze uiterste best doen om haar te behouden!

WAT IS ER ZO BIJZONDER, UNIVERSEEL EN WAARDEVOL AAN DE WADDENZEE?

DE NOG VRIJWEL INTACTE NATUUR

De Waddenzee is het grootste wildernisgebied in het dichtbevolkte Midden-Europa. De natuur is grotendeels onbedorven zodat je vandaag de dag nog steeds de ononderbroken, natuurlijke processen kunt gadeslaan waardoor zandbanken, duineilanden, kreken, geulen, kwelders (1) en andere natuurlijke vormen ontstaan.

DE VOORTDURENDE DYNAMIEK

De Waddenzee is een rusteloos landschap. Wind en water zijn de bepalende elementen, getijden en stormvloeduren zorgen voor een enorme dynamiek. Wadden, prielen, duinen (2), kwelders – ze worden steeds weer opnieuw gevormd. In de Waddenzee kun je een landschap voor je ogen zien ontstaan!

DE ENORME SOORTENRIJKDOM

De Waddenzee is een leefgebied voor fascinerende organismen in alle soorten en maten – van wormen, schelpdieren, krabben, vissen en vogels tot zoogdieren (3) toe. Bij elkaar leven hier meer dan 10.000 soorten planten en dieren.

HET ENORME VOEDSELAANBOD

De Waddenzee is uiterst vruchtbaar en productief, wat resulteert in ongekend hoge aantallen wadpieren, wadslakken, schelpdieren, vissen en vogels. Biodiversiteit op wereldschaal is afhankelijk van de Waddenzee. De rijkdom aan lokale soorten is cruciaal tijdens de vogeltrek. Elk voor- en najaar doen tussen de 10 en 12 miljoen trekvogels het Werelderfgoedgebied aan op weg naar hun overwinteringsgebied of zomerverblijf om zich te goed te doen aan al dat voedsel op het wad. (4)

DE HOOGSTE GRAAD VAN BESCHERMING

De Waddenzee geniet de hoogste graad van bescherming (5). Het is een beschermd natuurmonument (NL) en Nationaal Park (D, DK), waar de natuur haar gang kan gaan. Mensen zijn er welkom zolang ze respect tonen voor het gebied. Bescherming en goed beheer zijn voorwaarden om voor een Werelderfgoedstatus in aanmerking te komen. De eerste klas natuurbescherming van de Waddenzee is het resultaat van meer dan 30 jaar gezamenlijke inspanning van Nederland, Duitsland en Denemarken. Eén ondeelbaar ecosysteem – een gezamenlijke verantwoordelijkheid tegenover de wereldgemeenschap.

GRONINGER WADDENKUST LIGT AAN HET WERELDERFGOEDGEBIED!

Het Werelderfgoed Waddenzee is groot en internationaal. Het is het grootste ononderbroken systeem van droogvallende zand- en slikplaten ter wereld en loopt van Den Helder in Nederland via Duitsland tot aan Esbjerg in Denemarken. Deze landen delen samen de eer en verantwoordelijkheid die de status van werelderfgoed met zich meebrengt.

De Groninger Waddenkust ligt temidden van een bijzonder gebied van wereldbelang!

U kunt ter plaatse het unieke karakter van het Werelderfgoed ervaren.

Een publicatie van Waddenzee Werelderfgoed in samenwerking met Het gemeenschappelijke Waddenzee secretariaat (CWSS) en het Groninger Landschap van de Groninger Waddenkust.

Waddenzee Werelderfgoed
Huis voor de Wadden
Ruiterskwartier 121A
8911 BS Leeuwarden
Nederland
s.dehaan@waddenzee.nl
www.waddenzeewerelderfgoed.nl

Redactie: Sjon de Haan en Lianne Lijzenga (Waddenzee Werelderfgoed)
Ontwerp: NORDNORDWEST.com
Foto's: Adam Schnabler/LKN-SH, Martin Stock/LKN-SH en Cynthia Borrás

Gedrukt op FSC papier.
Juni 2015

Deze publicatie is mede gefinancierd door het PROWAD – Protect & Prosper Interreg IVB project

www.prowad.org

